SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Eesti Puuetega Inimeste Koda
epikoda@epikoda.ee

Meie 15.10.2026 nr 7-1/24658-1

Puude raskusastme tuvastamise kitsaskohtadest

Head puuetega inimeste eest seisjad!

Sotsiaalkindlustusametis soovime, et saaksime alati pakkuda puudega inimestele sellist tuge, mis oleks inimesekeskne, kooskõlas õigusaktidega ja päriselt aitaks.

Nii kurb kui see ka pole, ei suuda me alati vastata endale seatud kõrgetele ootustele. Kehtiv puude raskusastme tuvastamise süsteem ei toeta iga kord inimese tegeliku olukorra mõistmist ja inimese puude raskusastme õigesti hindamist.

Süsteemi kitsaskohad ilmnevad kõige sagedamini tööealiste vanusgrupis ning eriti olukordades, kus terviseandmed ei kirjelda taotleja tegelikku seisundit ja piiranguid. Kuigi töövõime hindamist ja puude raskusastme tuvastamist saab juba aastaid taotleda ühe avaldusega, siis kehtib tööealistele inimestele siiamaani kaks eraldi hindamissüsteemi. Töötukassas hinnatakse töövõimet ja Sotsiaalkindlustusametis tuvastatakse puude raskusastet, kusjuures kummalgi asutusel on õigusaktides ette nähtud oma hindamismetoodika, skaala ja arvutusloogika. Sotsiaalkindlustusamet toetub puude raskusaste tuvastamisel töövõime hindamise tulemusele, mistõttu on tulnud ette juhtumeid, kus kaks hindamissüsteemi ei toimi piisavalt hästi.

Palume teie kaasabi, et taotlejad kontrolliksid kindlasti üle, kas tema terviseloos on kõik vajalik info kirjas.

- Puude raskusastme tuvastamisel (sh hilisemas võimalikus vaidemenetluses) toetume Terviseportaalis kajastatud terviseseisundi piirangutele. Piirangud peavad olema sisestatud enne taotluse esitamist.
- Kui inimese terviseseisund on muutunud, siis tuleb need arstil Terviseportaali sisestada. Seejärel tuleb esitada sotsiaalkindlustusametile uus taotlus ja märkida, et terviseseisund on muutunud ja uus hindamine on vajalik.

Kahe hindamissüsteemi erinevused on meile teada ning töötasime sotsiaalkindlustusametis välja kontrollikohad, mille puhul vaatab juhtumi täiendavalt üle meie ekspertarst. Näiteks kaasame alati täiendavalt SKA ekspertarsti juhtudel, kui puude raskusaste:

- erineb eelmisest hindamisest kahe astme võrra, sh lapseealisest tööealiseks saamisel;
- muutub sügavast raskeks, sh lapseealisest tööealiseks saamisel;
- puudutab töövõimet välistava seisundiga inimest.

Sotsiaalkindlustusameti ekspertarsti kaasamise täielik juhend on toodud meie kodulehel: https://sotsiaalkindlustusamet.ee/sites/default/files/documents/202610/T%C3%B6%C3%B6ealiste%20vanusegrupis%20ekspertarsti%20kaasamine_08.10.2026.pdf

Teame, et kahe hindamissüsteemi erinevused võivad viia otsusteni, mis ei kajasta piisavalt inimese tegelikke piiranguid ja abivajadust. Püüame selliseid juhtumeid võimalikult vara märgata ja otsuseid vajaduse korral parandada. Paraku ei suuda me kõiki probleemseid juhtumeid ennetavalt tuvastada, sest kõigi ühistaotluste täiendavaks hindamiseks ei jätku praegu ekspertarste ega rahalisi vahendeid.

Oleme SKAs veendunud, et puuetega inimeste heaolu ja selguse nimel tuleb tööealiste inimeste hindamine ühte asutusse koondada, et dubleerimine lõpetada ja teenus inimesekeskseks terviklikuks teekonnaks ümber kujundada. Oleme kursis Praxise analüüsiga, millesse Eesti Puuetega Inimeste Koda oma ekspertpanuse on andnud ning jagame seisukohta, et tööealine inimene peaks saama kogu tööga seotud toe ühest asutusest ja ühe ukse põhimõttel.

Palume teil julgustada inimesi pöörduma Sotsiaalkindlustusameti poole vaidega, kui nad kahtlevad saadud otsuses. Vaide esitamine on vajalik selleks, et saaksime võimalikust veast teada ja ühtlasi ka õiguse üle vaadata inimese terviseandmed, mille alusel anda uus eksperdiarvamus.

Meil on siiralt kahju, et kehtivas hindamiskorralduses on puudujääke, mis toovad inimestele kaasa täiendavat asjaajamist või jätavad tunde, et nende olukorda ei ole piisavalt mõistetud.
Püüame teha omalt poolt kõik, et vead saaksid parimal moel parandatud, inimesed vajalikku tuge ja süsteem inimesekeskseks muudetud.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Maret Maripuu
peadirektor